

Medicinska Föreningen Lund-Malmö

Åsiktsprogram

Antagen av fullmäktige 2017-05-23

Senast reviderat 2021-05-25

Åsiktsprogram

Inledning och syfte	4
Jämställdhet, likabehandling och mångfald	6
Grundläggande principer	6
Breddad rekrytering och deltagande	7
Jämställdhets-, likabehandlings- och mångfaldsarbete	7
Antagning och urval till högre utbildning	8
Rekrytering	8
Behörighet och urval	9
Utbildningens kvalitet och pedagogik	10
Utbildningens kvalitet och pedagogik	11
Examinationsformer	11
Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/Verksamhetsintegrerat lärande (VIL):	12
Digitalisering och E-lärande	14
Lunds universitet	15
Medicinska fakulteten	15
MOOCs	15
Internationalisering	17
Dimensionering av högre utbildning	19
Kvalitetssäkring av högre utbildning	21
Grundläggande principer	22
Kursvärderingar	22
Högskolepedagogisk utbildning	23
Finansiering av högre utbildning	25
Grundläggande principer	26
Extern finansiering	27
Studieavgifter	27
Uppdragsutbildning	27
Myndighetskapital	27
Studenthälsa	28
Studenters ekonomi	30
Studiemedel	30
Bostäder och bostadsbidrag	31
Reseersättning	32
Obligatoriska moment och undervisningstid	33

Studiemiljö och studieplatser	34
Studiemiljö	34
Klinik	34
Bibliotek	34

Inledning och syfte

Medicinska Föreningen (MF) är en partipolitiskt och religiöst obunden förening som utgör studentkår för studenter vid läkarutbildningen, biomedicinutbildningen, logopedutbildningen, audiologiutbildningen, International masters programme of public health. Detta åsiktsprogram syftar till att framföra MFs åsikter och utgöra ett stöd för de förtroendevalda som i olika organ representerar medlemmarna.

Åsiktsprogrammet skall implementeras och vara användbart i den löpande verksamheten. Av denna anledning är det viktigt att fullmäktige kontinuerligt behandlar åsiktsprogrammet. Revidering behandlas då fullmäktige finner lämpligt. Ändringar i åsiktsprogrammet antas av fullmäktige med enkel majoritet. Diverse luckor och brister kan påpekas och kompletteringar göras. För MFs förtroendevalda i diverse organ och utskott gäller de synpunkter som framförs i åsiktsprogrammet. Saknas åsikter i åsiktsprogrammet hänvisas till MF: s fullmäktige, styrelse eller utbildningsråd.

Åsiktsprogrammet bör ses över en gång per år av fullmäktige och revideras vid behov.

2017 antog fullmäktige följande rubriker:

- Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/Verksamhetsintegrerat lärande (VIL)
- Reseersättning
- Jämställdhet, likabehandling och mångfald
- Internationalisering

2018 antog fullmäktige följande rubriker:

- Finansiering av högre utbildning
- Högskolepedagogisk utbildning
- Digitalisering och e-lärande
- Studenthälsa

2019 antog fullmäktige följande rubriker:
högre utbildning

- Kvalitetssäkring av
- Studenters ekonomi
- Antagning och urval

till högre utbildning

2020 antog fullmäktige följande rubriker:
utbildningsutbud
kvalitet och pedagogik

- Dimensionering av
- Utbildningens

2021 antog fullmäktige följande rubriker:
moment/undervisningstid
studieplatser.

- Obligatoriska
- Studiemiljö,

Följande rubriker anser fullmäktige 2020 att åsiktsprogrammet bör fyllas på med; _____

- Studentförsäkring och trygghet
- Interprofessionellt lärande
- Förutsättningar för studentinflytande
- Ekologisk hållbarhet

Varje verksamhetsår bör dokumentet revideras och 3-5 rubriker bör läggas till mer omfattande

Jämställdhet, likabehandling och mångfald

Inom den svenska högre utbildningen finns idag en social, etnisk och könsmässig obalans. Detta återspeglas inom universitetets samtliga nivåer, från grundutbildningsstudenter till professorer.¹ Detta leder till sämre kvalitet på utbildningarna och att stereotypa och inskränkta normer bevaras. Det är viktigt att hela universitetet deltar i arbetet med jämställdhet- och likabehandlingsfrågor så att utbildningen kan ske

---

¹ UKA Rapport 2016:16, Kvinnor och män i högskolan

på lika villkor och att universitetet präglas av en öppen, välkomnande och inkluderande miljö. Studenterna förutsätter att ingen rekrytering till universitetet sker på diskriminerande grunder.

Den bristande kunskapen i normkritisk teori är ett allvarligt hot mot kunskapsbildningen, den fria forskningen och möjligheterna till konstruktiv debatt vid universitetet. De normer som finns utgör hinder för jämlikheten mellan såväl kvinnor och män som mellan andra grupper inom akademien.

En studentgrupp som präglas av mångfald gynnar utbildningskvalitet och bör vara normen för universitetet och utbildningarna. Studenter vid Lunds universitet ska ha möjlighet till full delaktighet i sina studier. Likabehandling för personer med funktionsnedsättning, permanent såväl som tillfällig, innebär möjlighet till full delaktighet och att alla har samma möjlighet till service, hjälp och information. Att studenter är olika och har olika förutsättningar för att klara av studier är viktigt att ha i åtanke, detta för att kunna bemöta studentpopulationen med ett studentstöd som möjliggör deltagande av studierna för samtliga studenter. Funktionshinder och funktionsvariationer behöver inte vara av synlig karaktär, och personer i universitetets organisation ska vara medvetna om detta och förberedda på att kunna stötta dessa studenter också.

Breddad rekrytering och deltagande bör vara viktigt för universitetet då den låga representationen av studenter med studieovan bakgrund leder till en homogen studentgrupp, och sedermera ett homogent universitet. Att det både är en obalans i den studentgrupp som blir antagen, men också i den som faktiskt slutför sin utbildning eller kurs är problematiskt eftersom det då finns en dålig variation av representation i den grupp som kan dra nytta av och bidra till universitetet. Samhället i stort kan också gynnas av att en bredare grupp individer läser på universitetet.

Universitetet har det yttersta ansvaret för att verka för ett jämlikt universitet, där alla skall ha samma reella rättigheter, skyldigheter och möjligheter. Vi ser det som en självklarhet att universitet och fakulteten aktivt jobbar med att förebygga diskriminering av samtliga av universitetets verksamheter.

Grundläggande principer

Medicinska föreningen anser:

att alla studenter ska ha samma möjligheter att tillgodogöra sig utbildningen och känna sig välkomna på Lunds universitet oavsett, kön, könsoverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller socioekonomisk bakgrund
universitetet aktivt skall förebygga och motverka diskriminering och sexuella trakasserier
att genus- och mångfaldsperspektiv ska tillsammans med ett normkritiskt förhållningssätt integreras och på ett naturligt sätt genomsyra all utbildning och forskning **att**
anställda vid Lunds universitet bör, för att förebygga diskriminerande strukturer, vara utbildade i jämställdhets- och likabehandlingsfrågor, både generellt och i specifika lärandeaktiviteter
att information om diskrimineringslagstiftningens krav och de policys om jämställdhet och likabehandling som finns på universitetets olika nivåer ska vara lättillgängliga, väl kända och kontinuerligt uppföljda för både anställda och studenter **att** universitetet på
alla nivåer i organisationen ska ha kompetens för att utreda och hantera anmälda fall av trakasserier och diskriminering **att** studenter ska ha rätt att
vara föräldralediga och sjukskrivna och ges möjligheter till ersättning och upptagande av studier på halvtid

att universitetet bör ha en

jämställdhetsplan som genomsyrar arbetet och återkopplas till årligen

Breddad rekrytering och deltagande

Medicinska föreningen anser:

att universitet och fakulteten ska arbeta aktivt med breddat deltagande

att kursansvariga på fakulteten arbetar aktivt för en bred representation av de som undervisar i kursen och att även kurslitteraturen präglas av mångfald

att universitetet skall lägga resurser på att stötta de studenter som har funktionsvariationer, synliga som icke synliga, som inverkar på möjligheten att delta i undervisning och examination genom att tex se till så att studenten inte belastas med några extra utgifter inom undervisningen **att**

universitetet skall stötta de studenter som inte har svenska som modersmål så att dessa ges likvärdig tillgång till högre utbildning

att universitetet på bästa sätt underlättar för studenter som är föräldrar, genom att till exempel inte schemalägger moment utanför kl 08-17, och i den mån det är möjligt undvika att schemalägga obligatoriska moment som är svåra att ta igen på skollov

Jämställdhets-, likabehandlings- och mångfaldsarbete

Medicinska föreningen anser:

att fakulteten i allmänhet och grundutbildningsnämnden i synnerhet ska upprätta treåriga handlingsplaner för jämställdhets, likabehandling och mångfald med realistiska mål och åtgärder som följs upp

att den

högskolepedagogiska utbildningen som anordnas av universitet ska präglas av ett mångkulturellt och normkritiskt arbetssätt samt jämlikhetsarbete **att** fakulteten bör

beakta jämställdhetsaspekter vid tillsättning av tjänster **att** utbildningarna

som berörs och Region Skåne, samt andra motparter, tillsammans arbetar aktivt för **att** studenter som befinner sig på VFU/VIL bemöts och behandlas på lika villkor genom handlingsplaner för jämställdhets, likabehandling och mångfaldsarbete **att** fakultetens utbildningar och

Region Skåne nationellt ska vara erkända för sitt arbete med en utbildning och en arbetsmiljö som präglas av jämställdhet, likabehandling och mångfald

Antagning och urval till högre utbildning

Rekrytering och antagning är strategiska områden genom vilka fakulteten kan arbeta för utökat underlag av potentiella studenter, breddad rekrytering, att fakultetens utbildningar upplevs som attraktiva samt att de studenter som antas är de med störst möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen. För att uppnå detta krävs genomgripande korrekt och tydlig information om såväl antagningsprocessen som fakultetens utbildningar så att framtida studenter kan göra ett genomtänkt och informerat utbildningsval.

Genom ett aktivt rekryteringsarbete gentemot grupper i samhället som är underrepresenterade på fakultetens utbildningar, men också i högre utbildning som helhet, kan fakulteten bredda sin rekrytering

utan att missgynna andra grupper. Att ha utbildningar där studenterna representerar hela samhället ger mervärde till alla studenter på utbildningen samtidigt som det möjliggör för universitetet att tillgodose samhällets behov av mångfald av perspektiv inom en viss yrkeskategori.

Antagningsprocessen till högre utbildning innehåller två olika delar, behörighet och urval. Behörighet till en utbildning syftar på den grundkompetens som krävs för att kunna tillgodogöra sig en utbildning. Den behörighet som krävs för specifika utbildningar specificeras i Högskoleförordningen (SFS 1993:100) och kan vara antingen grundläggande eller särskild. Till vissa utbildningar har universitetet också möjlighet att själva besluta om särskild behörighet, vilket kan vara en förutsättning för att kunna garantera en hög kvalitet på utbildningen.

Vid en situation där det finns fler behöriga sökande än platser på utbildningen används urvalskriterier för att särskilja de sökande. Att få påbörja en specifik utbildning kan vara oerhört känslomässigt laddat och viktigt för den enskilda individen samtidigt som universitetet behöver att prioritera bland de sökande. Detta ställer höga krav på de kriterier som används och det är också viktigt att flera olika kvoter finns för att möjliggöra fler vägar in i högre utbildning. Av den anledningen uppmanas fakulteten att använda sig av möjligheten att ha lokala, alternativa urvalskvoter. De urvalskriterier som används ska syfta till att de studenter som antas är de med störst möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen, vara inkluderande samt motverka snedrekrytering av grupper i samhället. För att vara inkluderande krävs att eventuella prov eller processer är avgiftsfria. Införandet av nya urvalskvoter måste dock ske enligt förutbestämd process.

Slutligen är det också viktigt att den sökande kan säkerställa att den inte har blivit otillbörligt missgynnad vid antagningsprocessen och därför ska det finnas tydlig information om hur antagning går till samt att antagningsprocesser ska vara transparenta och urvalskriterierna rättssäkra.

Rekrytering

Medicinska föreningen anser:

att det ska finnas lättillgänglig och korrekt information, på svenska och engelska, om fakultetens utbildningar och kurser för att presumtiva studenter ska kunna göra ett informerat studieval **att** fakulteten aktivt ska arbeta med breddad rekrytering gentemot grupper i samhället som är underrepresenterade på fakultetens utbildningar

att fakulteten ska arbeta för att öka intresset för fakultetens utbildningar hos barn och ungdomar

Behörighet och urval

Medicinska föreningen anser:

att behörighetskrav till en utbildning ska vara anpassade efter de kunskaper och kompetenser som krävs för att tillgodogöra sig utbildningen **att**

bedömning av lämplighet ej ska göras som en del av antagningsprocessen **att** det ska finnas tydlig, lättillgänglig och korrekt information, på svenska och engelska, om antagningsprocessen till fakultetens utbildningar för presumtiva studenter **att** antagningsprocessen till

fakultetens utbildningar ska vara transparent, inkluderande och rättssäker samt att tydlig information om urvalet och urvalskriterier ska finnas lättillgängligt för sökande **att** flertalet urvalskriterier ska användas vid antagning till alla fakultetens utbildningar för ökat antal vägar in i högre utbildning **att** de urvalskriterier som används

ska syfta till att de studenter som antas är de som har störst möjlighet att tillgodogöra sig utbildningen samt **motverka** snedrekrytering **att** vid antagning till utbildning på avancerad nivå ska hänsyn även tas till erfarenheter utöver tidigare utbildning **att** sökande från utanför EU/EES ska hanteras i samma urvalskvot som sökande från EU/EES att Högskoleprovet, urvalsprov eller andra lokala, alternativa urval alltid ska vara avgiftsfria

Utbildningens kvalitet och pedagogik

Pedagogiska metoder i högre utbildning ska vara väletablerade och baserade på pedagogisk forskning. Olika undervisningsmetoder har olika syften och mål, varför valet av undervisningsform bör anpassas utefter utvalda kurs- och examensmål. Vidare bör ett brett och varierat utbud av pedagogiska metoder erbjudas, då studenter lär sig bäst på olika sätt. För att säkerställa en givande och kvalitativ undervisning är det också centralt att lärare har relevant utbildning och kompetens för undervisnings- eller examinationsformer de ska hålla i. För ytterligare synpunkter, se avsnittet "*Högskolepedagogisk utbildning*" (sid 21).

Studentaktivt lärande ska användas i största möjliga mån. Studenterna ska aktivt kunna delta i lärandeprocessen och engageras i undervisningen. Laborationer och färdighetsträning är en viktig del av lärandeprocessen för många studenter och VFU/VIL/praktik är en central lärandeform inom flera utbildningar. En förutsättning för att studentaktivt lärande, VIL och VFU i synnerhet, ska fungera är att feedback och konstruktiv kritik är en självklar del av utbildningsprocessen. Individanpassad återkoppling är en förutsättning för studenternas möjlighet att utvecklas under sina studier. Utöver schemalagda

moment som uppmuntrar till lärande i grupp, är det också viktigt att studenterna ges utrymme för självstudier.

För att föreläsningar ska vara ett givande moment krävs att dessa håller hög kvalitet, är intresseväckande och att innehållet är relevant för att uppnå kursmålen. Föreläsningar, lik annan läroledad tid, ska primärt främja studenternas djupinläring. Interaktiva föreläsningar som engagerar studenterna bör främjas. Om en kurs innehåller flera föreläsningar om samma ämne, bör föreläsarna samordna sig för att undvika upprepningar och upprätthålla en röd tråd. Handouts och annat relevant förberedelsematerial ska vara tillgängligt för studenterna i god tid före föreläsningen och föreläsarna ska respektera start- och sluttider samt studenternas behov av pauser. Tekniska hinder för uppladdning av handouts ska lösas i den mån det är möjligt, exempelvis genom borttagande av patientbilder. Vidare är det av vikt att förberedningsmaterial och handouts kontinuerligt uppdateras och att de aktuella versionerna finns att tillgå. Digitala föreläsningar ska vara ett värdefullt komplement till, men bör inte ersätta, föreläsningar med möjlighet till interaktivt lärande och diskussion.

Utbildningen bör vara utformad på så sätt att studenterna uppmuntras att ta eget ansvar för sitt lärande, då detta främjar både studenternas utveckling och förbereder dem inför arbetslivet. Relaterat till detta ansvar bör det även finnas visst utrymme för studenterna att anpassa sin utbildning efter sina egna behov, studietekniker och livssituation. Studenter är en heterogen grupp och möjligheten till individuell anpassning ska i högsta möjliga mån främjas.

Det viktigaste vid val av examinations- och bedömningsformer är att de är både rättssäkra och rättvisa. Studenter ska oavsett funktionsvariationer ha samma förutsättningar att godkännas vid examination varför lärosätet ska tillhandahålla stöd i tillräcklig omfattning för att tillgodose detta. Vidare ska examinationsformer vara etablerade metoder som är baserade på pedagogisk forskning för att säkerställa kvaliteten på examinationen. Examinations- och bedömningsformer bör vara anpassade utifrån examensmålen som examineras och man bör sträva efter en varierad användning av olika metoder. Alla studenter är olika och detta bör speglas i både undervisnings- och examinationsformer.

Lunds universitet (LU) bör kontinuerligt stödja och själv bidra till utvecklingen av nya undervisningsformer, då detta gynnar både studenter och högskola.

Utbildningens kvalitet och pedagogik

Medicinska föreningen anser:

att valet av pedagogiska metoder ska styras av etablerad forskning

att studentaktivt lärande bör användas i undervisningen i största möjliga mån

att handouts och annat relevant förberedelsematerial ska finnas tillgängligt i god tid **att**

föreläsaren ska respektera start- och sluttid för föreläsningen samt studenternas behov av pauser **att**

lärare och examinatorer ska ha kompetens att använda olika undervisnings- och examinationsformer att utöver schemalagd undervisningstid ska det också finnas tillräckligt utrymme för självstudier

att LU bör stödja och

utveckla nya undervisningsformer

Examinationsformer

Medicinska föreningen anser:

att samtliga examinationsformer ska vara rättvisa och rättssäkra

att examinationsformer ska vara etablerade metoder som är baserade på pedagogisk forskning

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/Verksamhetsintegrerat lärande (VIL):

Många utbildningar på Medicinska fakulteten bygger på omfattande praktik, så kallad verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/Verksamhetsintegrerat lärande (VIL). Vid dessa utbildningsmoment är studenterna placerade på kliniska avdelningar för att kunna lära sig de praktiska färdigheter som krävs för att bli godkänd på sin utbildning. I dagsläget har de flesta utbildningar inom Medicinska föreningen utbildning via VFU och VIL. Inom fakulteten finns även ytterligare utbildningar med omfattande VFU/VIL. Det medför att stora delar av vår utbildning bygger på en fungerande dialog mellan universitet och regionerna. Fakulteten måste ställa krav på regionerna så att utbildningen når upp till högsta möjliga kvalitet.

Lunds universitet (LU) menar att en heltidsutbildning motsvarar 40 timmar studier per vecka. I verkligheten studerar många studenter mycket mer än så. Vissa kliniska placeringar på läkarprogrammet schemalägger idag studenterna mycket nära eller till och med över 40 timmar/vecka exklusive egenstudier. Under VFU/VIL placeras studenter ibland långt bort från sin ordinarie kursort. Lång pendling tar mycket tid i anspråk och kan generera stress. Därför är det viktigt att vid schemaläggning ta hänsyn till hur pendling påverkar övriga studier och därför inte lägga examinerande moment eller teoretisk undervisning under samma dag som VFU/VIL på annan ort än ordinarie kursort. Flera rapporter vittnar om dålig studenthälsa bland Medicinska fakultetens studenter, starkt kopplat till arbetsbörda och stress. Fakulteten

ska därför se till att studenterna har en rimlig arbetsbörda och får tillräckligt mycket tid för egenstudier.

Enligt en enkät utfärdad av Medicinska föreningen (2015) vittnar många studenter om att de kliniska placeringarna många gånger är dåligt förberedda på att ta emot studenter. Inte sällan är personal/handledare på plats ovetande om att studenter överhuvudtaget ska ha praktik eller vad studenterna förväntas kunna och göra. Att bli väl mottagen på VFU/VIL och att det finns en plan för vad studenterna förväntas göra under sin tid på VFU/VIL är något som Medicinska Föreningen kräver av regionerna. Studenter på VFU/VIL ska inte användas som extrapersonal utan ska vara där i utbildnings- och undervisningssyfte.

Medicinska föreningen anser:

att fakulteten ska ordna VFU/VIL åt alla studenter inom tidsramen för kursen

att studenterna ska bli väl mottagna på VFU/VIL och att det alltid ska finnas en plan för studenterna under studentens vistelse på VFU/VIL

att all anställd vårdpersonal på avdelningarna som handleder studenter ska vara väl förtrogna med såväl den pedagogiska modellen vid Medicinska fakulteten som med respektive utbildnings innehåll och mål att alla de som handleder studenter vid klinisk placering skall ha handledarkompetens **att** samtliga som handleder studenter vid klinisk placering skall ha avsatt tid för handledning **att** det maximalt ska vara två studenter per handledare **att** klinisk placeringstid plus den tid kursledningen anser att den genomsnittliga studenten bör lägga på egenstudier inte bör överstiga 40 h per vecka **att** det ska finnas tillräckligt med tid för att studenterna ska kunna läsa det som krävs för den teoretiska undervisningen

att alla studenter ska ha rätt till bestämmelserna i 13§ arbetstidslagen angående minst elva timmars sammanhängande ledighet under varje period om 24 timmar **att** alla undervisningsmoment ska

vara likvärdiga på alla orter där placeringen finns **att** mängden obligatoriska VFU/VIL-timmar ska vara likvärdig på alla orter där placeringen finns. **att** fakulteten ska utvärdera och kvalitetssäkra praktikplatserna

Digitalisering och E-lärande

Det digitala samhället tar allt större plats i vardagen, och utbildning på högre nivå i Sverige bör hänga med i det förändringsarbetet. Många av utbildningarna på Lunds universitet ligger efter när det kommer till digitalisering, och Medicinska fakultetens utbildningar är inget undantag. Arbete med digitalisering av utbildningen pågår i skrivande stund och det är viktigt att samtliga system som köps in/nyttjas av LU, håller hög kvalitet och uppfyller de funktioner som studenterna efterfrågar. Användandet av digitala verktyg och system är idag begränsade till lärplattformar, såsom luvit och moodle och utnyttjas inte till den nivå som vi studenter önskar. I dagsläget används ett flertal olika digitala plattformar inom Medicinska fakulteten, vilket gör att det arbete som läggs ner på att förbättra dessa måste ske för flera olika system samtidigt, vilket är resurskrävande och onödigt. Det vore stor fördel om samtliga utbildningar inom Medicinska fakulteten använde sig av en och samma lärplattform då det är resurseffektivare och öppnar upp möjligheterna för interprofessionalisering av digitalt undervisningsmaterial. Digitalisering av utbildning skulle leda till högre utbildningskvalitet, mer lättillgängligt inläsningsmaterial och säkrare hantering av examinationer: Tillgängligheten av material ser vi som essentiellt och vi anser att Lunds universitet generellt ska arbeta aktivt med open access-frågor för att öka tillgängligheten av forskningsmaterial för studenter och allmänheten. Utöver detta skulle det även värna om miljön som vi idag försämrar med mängder av pappersförbrukning.

Fördelarna med ökad digitalisering av utbildningen är många och det som efterfrågas från studenter är bland annat videoföreläsningar, ljudfiler, modelldemonstrationer och föreläsningshandouts. Viktigt att poängtera är att dessa digitala verktyg och system bör ses som komplement till dagens lärarbaserade undervisning, och inte får ersätta denna.

Förutom digitalisering av undervisningsmaterial önskar studenterna även ett ökande av e-lärande inom utbildningen då det skulle höja utbildningskvaliteten och stimulera lärandet än mer. I en allt mer

digitaliserad värld är e-lärande ett pedagogiskt verktyg som kan användas både för att höja utbildningskvaliteten och för att göra utbildningen mer tillgänglig och anpassningsbar - om det används på rätt sätt. E-lärandet ska främst användas för att höja kvaliteten på den lärarledda undervisningen och kan användas som ett förberedande moment för att kunna använda den lärarledda undervisningen på ett mer interaktivt sätt. E-lärande kan även användas för att bekräfta att studenterna hänger med i undervisningen, genom användandet av exempelvis elektroniska quiz, samt utveckla studenternas generella digitala kompetens. Dessutom efterfrågas digitala resurser som på ett enkelt sätt möjliggör för studenterna att följa sin progression genom utbildningen. Det finns med andra ord många möjligheter att höja kvaliteten på utbildningen med digitala verktyg och e-lärande som stöd för nya eller befintliga pedagogiska metoder.

En typ av digitalisering och e-lärande som LU aktivt använder sig av är konceptet som kallas Massive Open Online Courses (MOOCs). Detta är internetbaserade kurser som kan läsas på distans av vem som helst. Kurserna är en del av universitetets kursutbud, men ger inte några högskolepoäng. Den fria spridningen av kunskap till så många som kan ta del av den som möjligt är i grunden något som bör eftersträvas. Digitaliseringen har gett stora möjligheter både till ett breddat format för lärande och till en breddad syn på pedagogiska metoder och verktyg.

För ytterligare synpunkter, se avsnittet *"Utbildningens kvalitet och pedagogik"* (sid 8).

Lunds universitet

Medicinska föreningen anser:

att de digitala system som LU köper in ska kunna nyttjas av samtliga fakulteter och täcka upp majoritet av de behov som finns

att LU säkerställer att studenters rätt till integritet bevaras då studenter använder universitetets kommunikationsplattformar och att uppgifter om en student aldrig utlämnas till tredje part

att LU tar hänsyn till olika studenters kunskapsnivåer och begränsningar när det gäller användande av IT och ger stöd till de studenter som behöver det

Medicinska fakulteten

Medicinska föreningen anser:

att det vid Medicinska fakulteten endast ska användas en digital plattform för alla utbildningsprogram **att** digitala verktyg som finns på Medicinska fakulteten ska vara användarvänliga och kompatibla med flertalet olika moduler (ex telefon, dator, läsplattor) **att**

Medicinska fakulteten ska öka användandet av digitala resurser och verktyg inom samtliga utbildningar som ett komplement till den ordinarie undervisningen för att göra undervisningsmaterial mer tillgängligt för studenterna **att** Medicinska

fakulteten ska verka för att mer undervisningsmaterial ska finnas tillgängligt i digitala format (ljudfiler, videoklipp osv) **att** allt

lärandematerial ska göras tillgängligt för berörda studenter inom utbildningen och, i så stor utsträckning som möjligt, för allmänheten **att** lämpligt digitalt

lärandematerial inom en utbildning ska finnas tillgängligt för studenter vid andra utbildningar på Medicinska fakulteten för att stimulera det interprofessionella lärandet **att** flertalet

extentor med tillhörande svarsmallar ska finnas tillgängliga i digital form för studenterna i god tid innan

examinationstillfälle **att** skriftliga
arbeten alltid ska kunna lämnas in elektroniskt **att** Medicinska
fakulteten ska använda sig mer av e-lärande som ett komplement i undervisningen för **att** förbättra
utbildningskvaliteten **att** undervisning
inom e-lärande ska ingå i den högskolepedagogiska utbildningen som Medicinska fakultetens lärare
genomgår

MOOCs

Medicinska föreningen anser:

att finansieringen av MOOCs-kurser vid Lunds Universitet ska klargöras, och att medel för dessa inte ska komma från fakulteternas utbildningspengar

att granskning av utbildningskvaliteten måste säkerställas

att studentinflytandet behöver tydliggöras för att leva upp till de krav som finns för universitetet som helhet

att kursmaterialet ska göras tillgängligt för alla

att vidareutveckling av MOOCs-kurser ska ske i samverkan med de studenter som läser kursen

att vidareutvecklingen förhåller sig till de vedertagna grundprinciper som finns för MOOCs-kurser internationellt

Internationalisering

”Högskolorna bör vidare i sin verksamhet främja förståelsen för andra länder och internationella förhållanden.” står det i §5 i högskoleförordningen. Internationalisering är ett kvalitetsmål som omfattar såväl attityder som kunskaper och färdigheter. Medicinska fakulteten har de senaste åren utvecklat sitt internationaliseringsarbete men kan fortfarande utvecklas inom området. Studenterna inom Medicinska Föreningen efterlyser fler möjligheter att kunna åka på utbyten under sin utbildning. Fakulteten bör skapa goda förutsättningar för såväl utresande som inresande studenter genom bland annat generösa stipendiesystem och andra resurser. För att kunna skapa dessa förutsättningar krävs det att fakulteten tar sitt ansvar gällande debatten kring internationaliseringen av högre utbildning. Det krävs också att fakulteten bistår med möjligheter för utresande studenter att förbereda sig på utbytet och samtidigt även underlättar anpassningen till det svenska samhället för de inresande studenterna. Vi anser också att internationella utbyten är viktiga för att stärka utbildningen, dock bör alla utbytesprogram vara avgiftsfria, både för de utresande och de inresande studenterna.

Ytterligare viktiga aspekter med internationaliseringsarbete är det allt mer globaliserade samhället. Fakultetens utbildningar borde alla genomsyras av globalisering för att ge studenterna som tar examen från utbildningar en rättfärdig bild av samhället i stort.

För att ständigt kunna utveckla arbetet med internationalisering bör universitetet kontinuerligt följa upp de studenter som förlagt någon termin av sin utbildning utomlands.

En förutsättning för goda möjligheter till utbyte är att inresande studenter kan tillgodogöra sig utbildning vid LU, vilket i sin tur kräver att utbildningarna vid LU helt eller delvis erbjuder moment på engelska. Då många av utbildningarna på Medicinska Fakulteten kräver att studenterna genomför VFU/VIL på svenska kliniker bör det huvudsakliga undervisningsspråket på dessa utbildningar fortsatt vara på svenska. Utbildningarna vid Medicinska fakulteten bör dock bli mer standardiserade så att det anpassas till det internationella systemet för högre utbildning.

Medicinska Föreningen anser:

att LU ska verka för fler och bredare internationella utbyten för studenter samt uppmuntra sina anställda

att delta i internationella utbyten **att** alla studenter på grund- och avancerad nivå ska ha möjlighet till internationella utbyten som ska kunna tillgodoräknas och inkluderas i examen **att** fakulteten uppmanar och underlättar för både utresande och inresande studenter genom utbyten **att** antagningsprocessen till utbytesstudier vid fakultetens utbildningar ska vara transparenta och rättssäkra samt att tydlig information om urvalet och urvalskriterier ska finnas lättillgängligt för sökande att fakulteten bör verka för att information om utbyte även vänder sig till de studentgrupper som i dagsläget i lägre grad använder sig av dessa möjligheter **att** inresande studenter ska ha samma rätt till stödåtgärder som övriga studenter **att** LU ska arbeta aktivt samt stötta kårerna för att undanröja hinder för inresande studenter att delta i studentinflytande **att** vid samarbeten mellan LU och andra universitet ska både student- och lärarutbyten vara en självklar del av samarbetsavtalet **att** studenter ska ges möjlighet att förlägga examensarbeten och praktik till annat land **att** alla studenter i förväg ska kunna begära skriftliga garantier för tillgodoräknande av de utländska kurserna innan de åker utomlands **att** alla studenter automatiskt och kostnadsfritt ska få ett Diploma supplement när de ansöker om examensbevis. Alla studenter ska också erhålla examensbevis på svenska och engelska. Universitet ska informera studenter och omgivande samhälle om vad Diploma supplement är. Den två-gradiga betygsskala som tillämpas vid medicinska fakulteten ska översättas med *pass* respektive *fail* inom ECTS-betygssystemet **att** fakulteten ska ta sitt ansvar gällande kontinuerlig debatt kring internationalisering av högre utbildning **att** det globala perspektivet genomsyrar utbildningarna vid Medicinska fakulteten **att** utbildningsmoment ska kunna hållas på engelska i samtliga utbildningar. Därtill behövs det att programmets ledning utformar undervisningsmoment med bibehållen kvalitet som kan anpassas till engelska **att** all nödvändig information till studenter om program, kurser och praktik ska erbjudas på engelska **att** studenter som tar examen från Medicinska fakulteten vid LU ska vara starka på den internationella marknaden **att** studier vid svensk högskola ska vara avgiftsfria oberoende av studentens härkomst och landstillhörighet **att** LU ska arbeta aktivt för ökade språkkunskaper hos anställda på alla nivåer **att** det vid varje institution, eller för utbildning liknande organisatorisk enhet, ska finnas minst en person med kunskap om och ansvar för internationella frågor **att** LU och Lunds kommun ska ta ansvar för de utländska studenter som väljer att förlägga hela eller delar av sin utbildning på universitetet samt för att internationella studenter känner sig välkomna i staden såväl innan, som under och efter sina studier **att** LU bör verka för att internationella studenter som studerat merparten av sina utbildningar i Sverige får en god möjlighet att stanna i Sverige i arbetslivet

Dimensionering av högre utbildning

Kvalitet ska känneteckna de utbildningar som ges vid Medicinska fakulteten vid Lunds universitet och måste vara det grundläggande kriteriet vid beslut om utbildningsutbud och antal utbildningsplatser, det vill säga dimensionering av högre utbildning.

Lunds universitet har sedan det grundades erbjudit en majoritet av de kända akademiska disciplinerna och det är någonting vi vill värna och främja. Lunds universitet ska stå för bredden inte bara i meningen att alla akademiska discipliner finns representerade utan också i den mening att nivåer av utbildning ska värderas lika. Som ett av Sveriges största lärosäten har Lunds universitet ett ansvar att tillhandahålla utbildningar som är av särskild vikt för samhället, men lärosätet måste också få tillräckliga resurser för att bedriva dessa utbildningar på ett högkvalitativt sätt. Samhällets kvantitativa behov av arbetskraft får aldrig påverka kvaliteten på utbildningarna negativt och högre utbildning ska inte användas för att lösa tillfällig arbetslöshet.

Medicinska fakulteten vid Lunds universitet ska erbjuda attraktiva utbildningar som förbereder studenterna såväl för arbetsmarknaden som för en akademisk karriär och det är därför viktigt att studenterna erbjuds ett varierat, kvalitativt och inspirerande utbud av program och kurser på både grundnivå och avancerad nivå. Medicinska fakulteten vid Lunds universitet bör erbjuda möjlighet att läsa vidare på avancerad nivå och forskarutbildningsnivå för samtliga grundutbildningar på fakulteten.

Eftersom en förutsättning för en högkvalitativ och attraktiv utbildning är engagerade och kunniga lärare bör förhållandet mellan lärosätets forskning och utbildningsutbudet beaktas. I de fall där Medicinska fakulteten bedriver forskning inom ett visst område på ett framgångsrikt sätt och där lärosätet tillsammans med arbetsmarknaden tror att det kommer att finnas en mycket god framtida sysselsättning inom området ska lärosätet överväga huruvida utbildning bör startas inom området. Omvänt bör utbildning inte bedrivas på områden där lärosätet inte bedriver forskning. När högskolan måste välja vilket område den ska utföra utbildning inom skall högskolans kapacitet att producera kvalitativ utbildning på respektive område betraktas som en viktig faktor.

Vid planering av utbildningsutbud är det viktigt att beakta att det optimala förhållandet mellan ämnesdjup och -bredd kan se olika ut på olika program samt på grundnivå jämfört med avancerad nivå. Generellt bör utbildningar på grundnivå ge studenterna bred ämneskunskap och kompetenser att bygga vidare från

medan utbildning på avancerad nivå bör ge studenten mer djupgående ämneskunskaper och specialiserade kompetenser. För att få en mångfald av studenter med olika bakgrund bör program på avancerad nivå ha så breda behörighetskrav som möjligt utan att kvaliteten på utbildningen påverkas negativt.

Vid fördelning av utbildningsplatser ska främst lärosätets förmåga att bedriva utbildning av hög kvalitet vara i fokus. Andra viktiga faktorer som behöver tas i beaktning är: efterfrågan från studenter och presumtiva studenter, samt det långsiktiga behovet från arbetsmarknaden.

Fri dimensionering med antagning av fler studenter än vad högskolan kan examinera ska inte tillämpas då detta medför en ohållbar konkurrenssituation i utbildningens tidiga fas, kvalitetsförsämring av utbildningen samt en ogynnsam fördelning av samhällets ekonomiska resurser. Vid statligt reglerad dimensionering av utbildningar ska hänsyn tas till samhällets behov och till lärosätets möjlighet att genomföra högkvalitativ utbildning.

Studentgruppen är heterogen och vid planering av utbildningarna och antal platser måste hänsyn tas till studenters olika behov och förutsättningar.

När större förändringar av utbildningsutbud eller antal utbildningsplatser planeras bör studenter och lärare få information om detta i god tid samt få tillfälle att ha åsikter om detta.

Medicinska föreningen anser:

att utbildningar på Medicinska fakulteten vid Lunds universitet ska kännetecknas av kvalitet **att** Lunds universitet har ett särskilt ansvar att erbjuda utbildning och forskning i de allra flesta erkända akademiska disciplinerna **att** Lunds

universitet har ett särskilt ansvar att bedriva utbildning inom områden som är av särskild vikt för samhället, men att lärosätet måste få tillräckliga resurser för att bedriva dessa på ett högkvalitativt sätt

att

samhällets kvantitativa behov av arbetskraft aldrig får påverka kvaliteten på utbildningarna negativt **att** studenterna ska erbjudas ett varierat, kvalitativt och inspirerande utbud av program och kurser på både grundnivå och avancerad nivå **att** antalet

utbildningsplatser ska fördelas med hänsyn till ett flertal faktorer: efterfrågan från studenter och presumtiva studenter, det långsiktiga behovet från arbetsmarknaden samt lärosätets förmåga att bedriva utbildning av hög kvalitet **att** studenter och

lärare bör få information om planering av större förändringar av utbildningsutbud eller utbildningsplatser i god tid samt få tillfälle att ha åsikter om detta

Kvalitetssäkring av högre utbildning

Hög kvalitet ska känneteckna de utbildningar som ges vid Medicinska fakulteten vid Lunds universitet och det är viktigt att Medicinska fakulteten arbetar aktivt för att säkerställa denna höga kvalitet. Kvalitet i högre utbildning inkluderar att studenterna uppnår lärandemålen, att undervisningsmetoder bygger på validerade högskolepedagogiska metoder, att examinationer sker på ett rättssäkert sätt, att det finns systematiska processer för utvärdering och utveckling, att den fysiska och psykosociala arbetsmiljön inom utbildningen är god och att utbildningen präglas av och bygger på jämställdhet, likabehandling och mångfald bland lärare och studenter. En modern utbildning av hög kvalitet kännetecknas också av att studenterna förbereds för sitt kommande arbetsliv och utrustas med kritiskt tänkande och internationella perspektiv.

Förutsättningar för kvalitet i utbildningen inkluderar bland annat att de som undervisar och planerar utbildningen har högskolepedagogisk utbildning att digitala system och metoder används på ett effektivt sätt. Om detta kan du läsa i kapitlen *“Högskolepedagogisk utbildning”* och *“Digitalisering och E-lärande”*. Viktiga förutsättningar för kvalitetssäkringsarbetet är att alla processer är öppna och transparenta och att såväl lärare som studenter har möjlighet att påverka det. Viktiga förutsättningar för ett fungerande studentinflytande är att studenter har möjlighet att delta, t.ex. genom att det finns förståelse från kursernas sida och möjlighet att ta igen moment som krockar med möten samt att studenter som lägger ned mycket tid arvoderas.

Kvalitetssäkringsarbete ska ske på alla nivåer, såväl kurs, program, programnämnd, grundutbildningsnämnd, institution, fakultet, universitet och nationellt och för att inte uppta onödiga resurser bör kvalitetssäkringsarbetet på dessa olika nivåer genomföras synkroniserat och bygga på varandra. Därför är det en fördel att Medicinska fakultetens kvalitetssäkringsprocesser efterliknar de universitetsgemensamma kvalitetssäkringsprocesserna. Dessutom skapar detta möjligheter för erfarenhetsutbyte med andra fakulteter som arbetar på liknande sätt. Erfarenhetsutbyte är minst lika viktigt på nationell nivå, och de nationella utvärderingarna av program är viktiga för att säkerställa att utbildningarna håller hög kvalitet och lever upp till sina examensmål. Detta är särskilt viktigt för de legitimeringsgrundande utbildningarna.

Kvalitetsarbetets syfte är utveckla och förbättra utbildningen och ska inte leda till onödigt pappersarbete. De produkter som tas fram ska ligga till grund för åtgärdsplaner och utvecklingsarbete. Resurser för kvalitetsarbete ska ses som resurser som avsätts för utveckling och förbättring. Nationella och internationella rankinglistor har olika kriterier som inte alltid baseras på kvalitet, vilket innebär att resurser som läggs på att placera sig på dessa rankinglistor inte nödvändigtvis är kvalitetsskapande. Att rankas högt på dessa listor är därför inget självändamål. När universitetet/fakulteten måste välja vilket område den ska utföra utbildning inom skall högskolans kapacitet att producera kvalitativ utbildning på respektive område betraktas som en viktig faktor.

Ett av de viktigaste underlagen för kvalitetsarbetet är kursutvärderingarna. Dessa ska genomföras efter varje kurs och sammanställas till ett kursbokslut och en åtgärdsplan av examinator/kursansvarig och kursombud tillsammans. Studenterna måste kunna uttrycka sina åsikter fritt utan att känna oro för att svaren kan påverka examinatorns bedömning. Detta gör det nödvändigt att kursenkäten är anonym. För att kunna få ut så mycket information som möjligt och göra det möjligt att följa utvärderingar över tid och jämföra mellan olika kurser och program ska kursutvärderingarna vara standardiserade. Under kursens gång kan mindre utvärderingar av delkurser eller enskilda moment vara en värdefull tillgång.

Grundläggande principer

Medicinska föreningen anser:

att utvärderingar av kurser, program, institutioner och fakultet skall ske kontinuerligt

att ansvar för genomförande och utvärdering ska separeras så långt som möjligt, t.ex. genom att separera rollerna som kursansvarig och examinator med ansvar för kursvärdering att studenter och lärare ska få tillfälle att ha åsikter om och möjlighet att påverka förändringar som planeras i utbildningen på universitets och fakultetsnivå samt att eventuella beslut om förändringar i utbildningen skall delges studenter och lärare på ett effektivt sätt, i god tid **att** vid

programutvärdering ska lärare, studenter och externa bedömare vara en del av processen att nationella utvärderingar av lärosäten och program ska genomföras regelbundet och presenteras offentligt samt ligga till grund för lärosätets examinationsrätt. Detta är särskilt viktigt för de utbildningar där examen är legitimationsgrundande **att** grundutbildningsnämnden

och/eller programnämnderna bör ta fram en långsiktig strategi som aktivt efterföljs i syfte att höja utbildningarnas kvalitet **att** systematisk uppföljning av alumner genom t.ex. alumnenkäter är ett värdefullt underlag för kvalitetsarbetet

att kvalitetssäkringsarbetet

kontinuerligt ska utvärderas och utvecklas

Kursvärderingar

Medicinska föreningen anser:

att kursvärderingar skall genomföras på alla kurser vid fakulteten samt att kursbokslut och åtgärdsplan ska tas fram i samråd mellan examinator/kursansvarig och kursombud

att samtliga utbildningar vid Medicinska fakulteten ska använda ett gemensamt digitalt kursutvärderingssystem där resultaten från kursutvärderingarna på ett enkelt vis görs tillgängliga för samtliga studenter vid utbildningen

att kursvärderingar och andra relevanta underlag årligen ska sammanställas till ett programbokslut att kurs- och programbokslut, liksom information om förändringar sprungna därur, ska finnas tillgängliga på en öppen och allmän hemsida

att kursen och studenterna delar ansvaret för att tillsätta kursombud

att kursvärderingar och andra utvärderande enkäter ska vara anonyma

att resurser ska avsättas i kursens budget för att kvalitetsutveckla kursen, med utgångspunkt i utvärderingarnas resultat

Högskolepedagogisk utbildning

För att säkerställa att Medicinska fakultetens utbildningar håller hög kvalitet, och för att studenterna vid Medicinska fakultetens utbildningar ska kunna tillgodogöra sig utbildningen på bästa sätt, bör alla Medicinska fakultetens lärare vara utbildade inom vetenskapligt grundad högskolepedagogik. Fakulteten bör därför premiera lärare som prioriterar pedagogisk utveckling och fortbildning. Fakulteten bör dessutom uppmuntra utvecklingen av relevanta högskolepedagogiska kurser och sträva efter att den pedagogiska modellen ständigt vidareutvecklas. Pedagogiska grepp för att öka och bredda studenternas kunskaper, utan att öka den lärarledda tiden, bör uppmuntras. Den pedagogiska utbildningen bör främja det interprofessionella lärandet. Vid tillsättandet av nya lärartjänster bör ämnesspecifik kompetens och pedagogisk kompetens väga lika tungt, vilket bör förmedlas tydligt i tjänsternas utlysningar. I dagsläget mäts en lärares pedagogiska kompetens i antal veckor genomgången högskolepedagogisk utbildning. Detta är inte optimalt, då faktisk kompetens och utbildningskvantitet inte alltid speglar varandra. Detta system är dock i dagsläget det mest lätthanterliga. Vid tillsättandet av nya lärartjänster är fem veckors genomgången högskolepedagogisk utbildning ett minimikrav, ett krav som på sikt bör utökas till 10 veckor. Lärarna ska sedan kontinuerligt utveckla sin pedagogiska förmåga. Vid befordringar bör även lärarkollegors och studenters utlåtande om den sökandes pedagogiska kompetens vägas in.

I Medicinska Fakultetens nya byggnad Forum Medicum (planeras vara klar 2023) ska samtliga studenter vid fakulteten inrymmas. Det kommer dock inte byggas fler traditionella katedersalar. Istället byggs så kallade Active Learning-salar. Dessa ska delvis ersätta den klassiska katederundervisningen. Det är av yttersta vikt att samtliga lärare vid Medicinska Fakulteten genomgått högskolepedagogisk utbildning i Active Learning-pedagogik innan Forum Medicum står färdigt. Det är dessutom viktigt att studenterna vid Medicinska Fakulteten blir informerade om hur Active Learning fungerar.

Vid vissa moment kan med fördel studenter och doktorander undervisa. Valet av dessa moment, och valet av studenter som undervisar, bör göras med omsorg och eftertanke. Anställning av studenter som undervisar bör ske genom en öppen process, där urvalet baseras på ämneskunskaper, tidigare erfarenheter, och personlig lämplighet. Studenter som undervisar bör i sin undervisande roll betraktas som anställd och deras rättigheter bör då bevakas av andra organisationer än Medicinska föreningen. En introduktionsperiod med fokus på ämnesspecifik utbildning och pedagogisk utbildning bör erbjudas studenter som undervisar.

Medicinska föreningen anser:

att lektorer som anställs vid Medicinska fakulteten ska ha genomgått minst fem veckor högskolepedagogisk utbildning

att professorer som anställs vid Medicinska fakulteten ska ha genomgått mer än fem veckor högskolepedagogisk utbildning

att på sikt bör undervisande personal på Medicinska fakulteten ha genomgått minst tio veckor högskolepedagogisk utbildning

att undervisande personal på Medicinska fakulteten kontinuerligt ska utveckla sin pedagogiska förmåga

att Medicinska fakulteten bör premiera lärare som prioriterar pedagogisk utveckling och fortbildning **att** alla utlysningar av lärartjänster vid Medicinska fakulteten ska utlysas offentligt, både nationellt och internationellt

att vid tillsättning av lärartjänster ska pedagogisk skicklighet värderas lika högt som vetenskaplig skicklighet

att anställning av studenter som undervisar på Medicinska fakulteten bör ske genom en öppen process, där urvalet baseras på tidigare erfarenheter och personlig lämplighet

att studenter som undervisar på Medicinska Fakulteten bör erbjudas relevant utbildning med både ämnesspecifikt och pedagogiskt fokus

Finansiering av högre utbildning

För att kunna bedriva högkvalitativ utbildning och forskning krävs tillräcklig finansiering. Idag finansieras utbildning på högskolenivå till största del av statliga anslag. Dessa anslag fördelas mellan utbildningar till

stor del baserat på nationellt satta prislappar för varje utbildning som är tänkta att tillgodose varje utbildning får medel anpassat efter hur resurskrävande de är. Lärosätena har dock ganska stor frihet att omfördela medel från en utbildning till en annan. MF anser att en fast grundutbildningsersättning ska följa med varje student. Hur mycket pengar som följer med studenter på olika utbildningar ska regleras av de kostnader som är relaterade till utbildningens innehåll och de undervisningsmoment som är nödvändiga. Vidare anser vi att eventuella omfördelningar av medel mellan olika utbildningar ska vara väl motiverade.

Medel betalas idag ut baserat på helårsprestationer, d.v.s. om lärosätet lyckas leva upp till att examinera det måltal som regeringen satt upp för varje utbildning. Om för få studenter klarar kursen får lärosätet därför mindre medel än tänkt. Lärosätena försöker idag kompensera för detta genom utbildningsdimensionering, d.v.s. att man planerar antalet platser på varje utbildning för att tillgodose att man klarar att nå upp till rätt antal helårsprestationer och därmed kan få ut alla de utlovade medlen. Ett sätt att göra det är det så kallade överintaget som innebär att man antar fler studenter till kursen eller programmet än vad man förväntas examinera eftersom man räknar med ett visst avhopp och att en viss procent inte kommer klara kursen vid första försöket. Det kan dock vara riskabelt eftersom man inte får mer medel om man examinerat fler än förväntat och eftersom de "extra" studenterna också kostar under kursens/programmets gång. Dagens prestationsbaserade system är mycket problematiskt, t.ex. därför att det finns risk att ett överintag utan det förväntade avhoppet kan leda till att kurser tvingas anta fler studenter än vad de egentligen har kapacitet för vilket kan ha negativa effekter på utbildningens kvalitet. Idag använder sig Medicinska fakulteten av överintag av studenter för att kompensera för de studenter som inte klarar av utbildningen, vilket riskerar att sänka utbildningskvaliteten om detta överintag är för högt. MF anser att den statliga finansieringen av utbildning ska täcka kostnaderna för att erbjuda högkvalitativ undervisning oavsett volymen av studenter.

För läkarutbildningen och logopedutbildningen finansieras utbildningen delvis av det så kallade ALF-avtalet som innebär att statliga medel betalas ut till utbildningen för att sedan kunna kompensera regionen för deras insats i utbildningen som handledare, föreläsare, examinator m.m. MF anser att man bör följa upp hur dessa medel används i förhållande till den utbildningskvalitet som regionen levererar.

Utbildning finansieras även delvis av externa aktörer, t.ex. genom så kallad uppdragsutbildning vilket innebär att ett företag eller en organisation betalar universitetet för att deras anställda ska få gå en kurs eller utbildning som universitetet anordnar. Uppdragsutbildning kan ses som ett bra sätt att bidra till livslångt lärande, men kan också ses som en extra uppgift som riskerar att ta resurser, t.ex. i form av lärartid, från den ordinarie utbildningen. MF anser att uppdragsutbildning som syftar till kompetenshöjning av deltagaren är godtagbart, men att uppdragsutbildning i annat syfte inte bör tillåtas.

För studenter från Sverige eller övriga EU/EES är högre utbildning i Sverige avgiftsfri. För studenter utanför EU/EES är utbildningen dock avgiftsbelagd, dvs dessa studenter måste betala en terminsavgift för att få studera här. MF anser att alla studier på högskola eller universitet bör vara avgiftsfri oavsett härkomst som ett led i arbetet för breddad rekrytering och en studentgrupp som präglas av mångfald.

De statliga anslagen till lärosätena är i nuläget uppdelade i ett forskningsanslag och ett utbildningsanslag. Det innebär att lärosätet inte får flytta pengar tänkta att gå till utbildning till forskning eller vice versa. Detta kan ses som ett hinder för sammanflätning av forskning och utbildning, men är också ett sätt att säkerställa att ingen av verksamheterna prioriteras medan den andra blir lidande. Ett sätt att med

ekonomiska medel sammanfläta forskning och utbildning hade kunnat vara att vid sidan av grundutbildningsersättningen låta ett forskningsbidrag följa med varje grundutbildningsstudent för att stimulera verksamhet såsom sommarforskaraskolor och liknande.

Medel som utdelats men inte använts under det tänkta året sparas och kallas då för myndighetskaptal. Myndighetskaptal kan användas för större utvecklingsprojekt eller som säkerhet inför större förändringar eller oförutsedda händelser. Dock bör myndighetskaptalet inte sparas för länge utan användas för att just utveckla verksamheten. Alla program bör budgeteras så att den löpande verksamheten går runt utan att använda myndighetskaptal. LUs rektor har beslutat att varje fakultet på LU får ha max motsvarande 15% av sin omsättning i myndighetskaptal. Om detta överskrids vid årskiftet 2018/19 kommer 10% av överskottet lyftas av från fakulteten och användas centralt på LU istället. Därför är det av stor vikt att varje utbildning använder sitt myndighetskaptal på ett förståndigt och ansvarsfullt sätt så att dessa medel kan användas till den avsedda verksamheten. Om det inte är möjligt bör Grundutbildningsnämnden på fakulteten lyfta av pengar från utbildningarna och fördela om dem så att de kan komma utbildningar vid medicinska fakulteten till nytta.

Grundläggande principer

Medicinska Föreningen anser:

att högskolans tre huvudsakliga verksamheter, forskning, utbildning och samverkan med det omgivande samhället, till största delen bör finansieras separat

att finansieringen av utbildningen ska vara tillräcklig för att säkerställa en hög utbildningskvalitet och en god studiemiljö för alla studenter

att högskolan bör undantas från de ekonomiska effektiviseringskrav som läggs på statliga myndigheter, fokus bör istället ligga på kvalitetsutveckling

att universitetets eller fakultetens omvärldsanalys av samhällets behov och utmaningar samt studenternas efterfrågan bör ligga till grund för utbildningens dimensionering och upplägg

att eventuell statligt reglerad dimensionering av utbildningar ska ta hänsyn till samhällets behov och till lärosätets möjlighet att genomföra högkvalitativ utbildning

att samhällets kvantitativa behov av arbetskraft aldrig får påverka kvaliteten på utbildningarna negativt

att varje utbildning får ersättning som täcker den faktiska kostnaden av utbildningen

att fördelning av medel till yrkesutbildningar bör regleras nationellt för att säkerställa jämn kvalitet mellan utbildningarna på olika lärosäten

att fördelningen och eventuell omfördelning av medel ska vara välmotiverad

att ett resurstilldelningssystem aldrig får skapa incitament för lärosätena att godkänna undermåliga prestationer

att de utbildningar eller annan verksamhet universitetet bedriver som finansieras med offentliga medel utöver det reguljära resurstilldelningssystemet (ex ALF-medel) också måste beaktas och får, precis som annan utbildning, ej bli lidande av förändringar i resurstilldelningssystemet

att studenterna ska ha insyn i hela budgetprocessen vid Medicinska fakulteten

att den centrala utbildningsnämnden bör ha medel avsatta för utvecklingsprojekt och satsningar inom utbildning från vilken fakulteterna eller utbildningarna kan ansöka om medel

Extern finansiering

Medicinska Föreningen anser:

att kostnaden för högre utbildning helt ska täckas av de statliga medlen och inte av avgifter eller extern finansiering

att externa finansieringsverksamhet ska vara godtagbar ur etisk synpunkt

att externa finansierare inte ska styra inriktning på forskning eller utbildning

Studieavgifter

Medicinska Föreningen anser:

att studier vid högskolor och universitet ska vara avgiftsfria

att studier även ska vara avgiftsfria för studenter från andra länder för att öka rörligheten

Uppdragsutbildning

Medicinska Föreningen anser:

att uppdragsutbildning inte under några omständigheter får inverka negativt på högskolans ordinarie utbildning genom att frånta tid, energi och resurser avsatt till ordinarie utbildning

att eftersom uppdragsutbildning inte följer den vanliga antagningsprocessen bör den inte ge högskolepoäng

Myndighetskapital

Medicinska Föreningen anser:

att medel i första hand ska användas till den verksamhet de är avsedda för

att grundutbildningsnämnden bör lyfta av myndighetskapital från program och programnämnder som under längre tid haft hög andel myndighetskapital för att använda det i satsningar och projekt som kommer studenter vid Medicinska Fakulteten till gagn

att LU centralt bör lyfta av myndighetskapital från fakulteter som under en längre tid haft hög andel myndighetskapital för att använda det i satsningar och projekt som kommer studenterna till gagn

Studenthälsa

En god studiemiljö är en förutsättning för goda studieresultat. Trots det upplever många av Medicinska fakultetens studenter en studierelaterad stress. Detta får, utöver för studentens välmående, även konsekvenser för den enskilde studentens studieresultat och möjlighet att fullfölja sina studier. För att minimera skadan måste stress och ohälsa upptäckas tidigt, så att lämpligt stöd kan erbjudas. Medicinska Fakulteten är ansvarig för studenternas studiemiljö och välmående men lever i nuläget inte upp till ansvaret. Medicinska Föreningen uppskattar Fakultetens arbete, tex via MHFA och genom tillsättandet av en kurator men ser att det krävs mer resurser. Medicinska fakulteten, Lunds universitet, Lunds kommun och Region Skåne behöver prioritera studenthälsan och liknande verksamheter samt avsätta mer resurser för att klara av ett ökat behov. Dessa resurser behövs både för att ge utökat stöd generellt men även

anpassat efter studenters ekonomi. Andra områden som bidrar till ökad stress och ohälsa är till exempel brist på studieplatser och boende.

Utbildningen ska även vara förenlig med studentens livssituation, oavsett var i livet man befinner sig. Medicinska fakulteten ska kunna erbjuda likvärdig utbildning till samtliga studenter vilket även innefattar studenter som på grund av sjukdom inte kan studera på heltid.

Det finns många stödresurser tillgängliga för studenter som mår dåligt. Dock är bara ett fåtal studenter medvetna om att dessa resurser existerar. Det är Medicinska fakultetens och Lunds Universitets ansvar att se till att denna information når studenterna.

I och med Covid-19-pandemin blev mycket av utbildningarna tillfälligt digital. Detta uppmärksammade en bristande digital arbetsmiljö. Många studenter kände sig ensamma när de inte fick vara på campus vilket försämrade deras psykiska hälsa. Dessutom uppmärksammade många studenter att de nya digitala utbildningsformerna gjorde det svårare att hålla koncentrationen och svårare att ha ett kunskapsutbyte med andra studenter och med lärare. Medicinska Fakulteten måste åtgärda och aktivt arbeta med den digitala arbetsmiljön såvåda utbildningarna blir mer digitala i framtiden.

Medicinska föreningen anser att:

att studenter ska ha rätt till sjukersättning i samma utsträckning som anställda

att universitetet ska bära huvudansvaret för studenters rehabilitering tillbaka till studier vid sjukdom **att** vid planerandet av utbildningen ska hänsyn tas till att studentpopulationen är en heterogen grupp med olika livssituationer och behov och utbildningen ska vara flexibel nog att kunna anpassas efter detta

att

vilorum ska finnas i anslutning till alla primära kursorter och att informationen om dessa ska nå studenterna

att universitetet är ansvariga för att se över och långsiktigt planera för att tillgodose behovet av studieplatser för studenter genom nybyggnation, ombyggnation och omfördelning av universitetslokaler att studenternas arbetsmiljö ständigt ska utvärderas då det genomförs förändringar i studiesituationen, till exempel ett ökat intag på utbildningen. **att** universitetet ska avsätta

tillräckliga resurser till stödfunktioner såsom studenthälsan **att** externa aktörer, såsom Lunds Kommun och Region Skåne, bör ta ansvar och avsätta tillräckliga resurser till t.ex. Unga Vuxna och primärvården för stöd och vård av psykisk ohälsa bland studenter **att** information om psykisk ohälsa och studierelaterad stress, samt relaterade stödverksamheter, ska kommuniceras tydligt till studenterna

att studenthälsa alltid ska vara en prioriterad fråga för Medicinska Fakulteten vilken bör utvärderas och ses över varje termin. Olika sätt att förbättra studenternas hälsa ska alltid premieras. **att** beslutsfattande angående åtgärder som

avser studenternas hälsa ska vara evidensbaserade **att** bostäder som byggs för studenter måste uppfylla samma lägsta godtagbara standard som alla andra bostäder

att beståndet av bostäder som byggs särskilt för studenter ska återspegla att studentpopulationen är en heterogen grupp

Studenters ekonomi

För att studenter ska ha bästa möjliga förutsättningar att kunna tillgodose sig utbildning och prestera med goda studieresultat är det grundläggande att de ges möjlighet till en god och trygg ekonomisk situation. Det är viktigt att högre studier ger goda förutsättningar för att på lång sikt förbättra individens ekonomi. En del av detta är att utöka bidragsdelen i studiemedel. En annan del är att studiemedlet bör räknas som pensions- och sjukpenninggrundande.

Det är angeläget att studiemedlet är utformat för att tillmötesgå och uppfylla en god levnadsstandard för studenterna. Ett mått att förhålla sig till är exempelvis Konsumentverket.

För att se till att utbetalning sker så regelbundet och smidigt som möjligt är det rimligt att krav ställs på administration vid universitetet och på CSN att registrera och handlägga resultat och beslut på snabbast möjlig tid.

För att främja ekonomisk trygghet under studietiden är det viktigt att studenten får ersättning vid sjukdom eller föräldraledighet. Med tanke på den redan relativt låga inkomst som studenter har bör denna ersättning inte vara lägre än ordinarie studiemedel.

En stor del av studenters utgifter utgörs av boendekostnader. Det ska därför finnas bostäder som är anpassade efter studenters behov och ekonomiska situation. Bidrag för boendet bör inte påverkas av den studerandes ålder, då studenter är en heterogen grupp, vilket är något som bör uppmuntras.

Studiemedel

Medicinska föreningen anser att:

att nivån på studiemedlet skall vara sådan att studenten garanteras en summa som minst motsvarar Konsumentverkets referensvärden för levnadskostnader utan att behöva några övriga inkomster
att bidragsdelen i studiemedel bör utökas för att stimulera till högre studier och minska skuldbördan för studenten

att studiemedel ska vara pensionsgrundande och sjukpenninggrundande

att universitetet skyndsamt, inom 10 arbetsdagar, registrerar studenters deltagande i utbildning i Ladok så att utbetalning av studiemedel inte fördröjs

att tiden från provresultat till registrering i Ladok hålls så kort som möjligt och företrädesvis ej överstiger 10 arbetsdagar

hantering av ansökan om studiemedel hos CSN ej får överstiga 10 arbetsdagar
och poängsättning av delmoment i kurser är anpassade till resultatkraven som finns för studiemedel

för ytterligare studiemedel ska göras mer generösa för att säkerställa att studenter har möjlighet att färdigställa sin examen

tvingas till studieavbrott på grund av sjukdom ska ha samma rätt till sjukpenning som anställda

att

föräldrapenningen för studenter bör höjas så att man får ut motsvarande summa som när man tar ut studiemedel

att fribeloppet för studiemedelsstöd ej ska innefatta inkomster från arbete som utförs utanför terminstid

Bostäder och bostadsbidrag

att det ska finnas ett varierat utbud av bostäder anpassat efter en studentgrupp med olika behov samt **att** boendekostnaderna ska vara anpassade efter studenters ekonomiska förutsättningar

bostadsbidraget ska utformas så att studenters ålder inte är beslutsgrundande

att bostadsbidraget ska beräknas utifrån terminsvis inkomst istället för årlig inkomst

regelverket kring bostadsbidraget bör utökas till att inkludera fler boendeformer, till exempel för de som är inneboende eller boende i ett kollektiv

övre gränsen för boendekostnad då bostadsbidrag kan beviljas bör höjas eftersom den rådande bostadsbristen för studenter kan göra det svårt att välja en billigare bostad

Reseersättning

För att VFU/VIL ska bli så givande som möjligt för studenterna behövs kliniska placeringar på flera sjukhus än de som finns på studieorterna Lund, Malmö och Helsingborg. Detta innebär att studenterna måste resa till närliggande sjukhus för att utbildningen ska kunna tillhandahålla så bra praktik som möjligt till studenterna.. Det finns även långväga placeringar där studenten kan komma att få placering på sjukhus utanför Region Skåne. Dessa långväga placeringar ska vara sammanhängande och kan fortgå i flera veckor i sträck och kräver därför att studenten har möjlighet att övernatta i nära anslutning till den tilldelade placeringen. Utbildning i Sverige ska enligt lag inte kosta någonting och därför bör transport till utbildningen samt boende vid långväga placeringar inte bekostas av studenterna. Utgångspunkten bör alltid vara studentens studieort när eventuell ersättning beräknas.

Det förekommer anställningar av studenter på fakulteten som exempelvis amanuenser och SI-ledare som används av fakulteten som en resurs för att undervisa yngre kursare. Fakulteten bör möjliggöra för att dessa studenter, studenter som bedriver aktiv forskning liksom studentrepresentanter i något av fakultetens eller universitetets organ, kan genomföra sitt uppdrag oberoende av klinisk placering. Dessa studenter tjänar fakulteten och det bör därför ligga i fakultetens intresse att prioritera dessa till en viss placering för att de ska kunna utföra sitt uppdrag.

Medicinska föreningen anser:

att studenter med vård av anhörig, sjukdom och funktionshinder, barnomsorg, parallell forskning samt andra åberopade särskilda skäl ska prioriteras till placering som passar studenten i fråga bäst **att** fakulteten ska möjliggöra för att studenter som bedriver aktiv forskning vid LU, studentrepresentanter i något av fakultetens eller universitetets organ, eller studenter med annan anställning av fakulteten kan genomföra sitt uppdrag oberoende av klinisk placering **att** det ska finnas förståelse och lösningar för studenter med studentrepresentantuppdrag **att** det ska finnas förståelse och lösningar för studenter med undervisningsuppdrag på uppdrag av någon av fakultetens utbildningar **att** Medicinska fakulteten och Region Skåne bör verka för att studenter inom berörda utbildningarna kan röra sig med Skånetrafiken kostnadsfritt i utbildningssyfte **att** transport till och från utbildningen samt boende vid långväga placeringar inte ska bekostas av studenterna **att** långväga placering i första hand går till de studenter som så önskar **att** information om långväga placeringar och praktiska lösningar ska finnas berörda studenten tillhanda i god tid före placeringens start, dock senast 30 dagar före kursstart **att** placering på långväga orter ska fördelas jämnt inom studentgruppen så att samma student ej blir placerad på dessa flera gånger **att** studenter ska kunna göra sin långväga VFU/VIL-period sammanhängande och då få hjälp med eventuellt boende

Obligatoriska moment och undervisningstid

Obligatoriska moment utgör en betydande del av den totala undervisningstiden vid kurser och program som ges av Medicinska Fakulteten vid Lunds Universitet. Därmed är det av största vikt att de obligatoriska momenten vid fakulteten håller hög kvalitet, är väl motiverade i kursplanen och ger studenterna en rimlig studiebörd. Tyvärr finns det en betydande diskrepans i mängden obligatoriska moment mellan olika kurser, program och terminer vilket leder till en varierande studiebörd för studenterna. Dessutom kan antalet obligatoriska moment kraftigt variera mellan olika kursmål vilket gör att vissa kursmål är mer tidskrävande att uppnå än andra. Mängden obligatoriska moment bör schemaläggas med beaktande till kursmålets storlek och till studenternas studiebörd.

Något som ytterligare försvårar situationen är de stundtals begränsade möjligheterna att ta igen missade moment, vilket i sin tur kan leda till att studenter blir spärrade från högre terminer eller inte kan ta examen i tid. Detta ökar stressen ytterligare bland studenterna. Vid ofrivillig frånvaro från ett obligatoriskt eller examinerande moment, där orsaken exempelvis är allvarlig egen sjukdom, sjukdom eller dödsfall hos närstående eller liknande ska studenten snarast möjligt erbjudas ett nytt tillfälle alternativt en relevant och likvärdig komplettering. Detsamma bör även gälla för studenter som inte kan närvara vid obligatoriska moment på grund av att de fullgör uppdrag som studentrepresentant eller uppdrag inom undervisningen på något av fakultetens program.

Obligatoriska moment ges i flera olika pedagogiska former vid Medicinska Fakulteten, däribland examinerande moment, VFU, ViL, föreläsningar och frågestunder. Medicinska Föreningen ställer sig positiv till välmotiverade obligatoriska moment med tydlig förankring i kursmålen. Medicinska Föreningen

anser inte att moment där studenten uppnår måluppfyllelse endast genom att närvara vid momenten är välmotiverade obligatoriska moment.

För ytterligare synpunkter, se avsnittet ”*Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)/ Verksamhetsintegrerat lärande (ViL)*” (sid 10).

Medicinska Föreningen anser:

att obligatoriska moment ska ha en tydlig koppling till kursmålen och ska tydligt kunna motiveras med utgångspunkt i kursplanen

att de obligatoriska momenten på utbildningarna vid Medicinska Fakulteten ska vara jämnt utplacerade under kursens gång för att ge studenterna en rimlig studiebörla

att genomförandet av de obligatoriska momenten ska vara välplanerat och främja studenternas lärande och möjlighet att uppnå kursmålen

att studenter ska få tillräcklig mängd praktisk övningsstid för att med goda möjligheter klara av kursmålen kopplade till det obligatoriska momentet

att studenter ska

har rätt till en längre paus, exempelvis lunch, efter 3h schemalagd tid

att obligatoriska

moment inte får krocka med varandra eller med andra viktiga moment såsom omtentamina för tidigare kurs

att kompletterande

uppgifter för ett missat utbildningsmoment ska vara likvärdigt det missade momentet

att studenter i regel ska ges

möjlighet att ta igen missade utbildningsmoment under samma termin

Studiemiljö och studieplatser

Kvaliteten på såväl den fysiska som den psykosociala studiemiljön är avgörande för studenternas hälsa och för en god utbildningskvalitet. Arbetsmiljön och bör därför uppfylla höga krav. Dessa krav avser bl.a ventilerings-, ljud- och ljusförhållande, komfort, lokalvård samt hänsyn till studenters särskilda behov.

En god tillgång till läsplatser, grupprum och studiematerial är en förutsättning för att man på ett effektivt sätt skall kunna bedriva studier. Därmed bör tillgången på studieplatser utökas på BMC, CRC samt på de kliniska placeringarna.

Det är viktigt att biblioteken erbjuder den litteratur som är aktuell och relevant för samtliga kurser. Biblioteken ska kunna erbjuda studenterna litteratur bestående av både låneexemplar samt referenslitteratur. Öppettiderna bör vara generösa och anpassade efter studenternas vardag.

Studerandeskyddsombud är viktiga för bevara en god studiemiljö och uppmärksamma eventuella brister i den fysiska och psykosociala studiemiljön. Det är därför angeläget att studerandeskyddsombuden får en god utbildning och möjlighet att utföra sina arbetsuppgifter för att upprätthålla en studiemiljö av hög standard.

Studiemiljö

Medicinska Föreningen anser:

att studenterna ska ha tillgång till lokaler för studier dygnet runt

att lokalerna ska vara dimensionerade på ett tillfredsställande sätt samt uppfylla de krav som finns för en

god arbetsmiljö gällande ljud-och ljusnivå, ventilation, eluttag, god internetuppkoppling, komfort, samt städning **att** det ska
finnas studieplatser avsedda för tyst arbete samt för arbete i grupp **att** det ska finnas
minst en studieplats per två studenter **att** lokalerna ska
vara anpassade efter studenters särskilda behov **att** studenterna ska
ha god möjlighet till värming av medhavd mat samt lunchplats i nära anslutning till sina utbildningslokaler
att studerandeskyddsombuden skall ha rätt till utbildning i arbetsmiljöfrågor **att** det ska
finnas både skyddsombud och studerandeskyddsombud som tillsammans med programnämnderna går regelbundna skyddsronder.

Klinik

Medicinska Föreningen anser:

att mottagande praktikplats ska tillgodose studenters tillgång på lunchrum, matförvaring, toalett, omklädningsrum

att det ska finnas separata studentrum och studieplatser avsedda till studenter på praktikplatser med VFU och VII

Bibliotek

Medicinska Föreningen anser:

att Medicinska fakulteten ska ha bibliotek med studieplatser samt utlåning av studielitteratur på samtliga studieorter **att**

Medicinska Fakulteten i samverkan med Region Skåne ska tillhandahålla acceptabla läsplatser med god tillgång tillreferenslitteratur på ett flertal av de studieplatser och praktikplatser där våra studenter vistas.

att det ska det finnas ett stort utbud av litteratur som är relevant och aktuellt med låneexemplar samt referenslitteratur **att**

biblioteken ska vara tillgängliga för studenterna samtliga dagar i veckan